

Victoria 1908 – 1909

De oudste foto die we van Victoria kennen en gezien wordt als van het oprichtingselftal.

In welk blad en wanneer deze foto werd geplaatst is onbekend.

Staande v.l.n.r. T.Smit, Teunis van Vugt, Nol de Jong, J. van Kampen, J. Moerenhout en met pet de scheidsrechter, de heer H. Speijers. Midden v.l.n.r. A. v.d. Hoeven, Klaas Ligtermoet en Willem Vink. Voor v.l.n.r. H.van Veen, J. Stam en C.Kok.

Voorspel

Onze vereniging werd onder de naam 'Victoria' opgericht, nadat een andere voetbalclub, Tonido (Tot Ons Nut Is Deze Opgericht), ophield te bestaan. Tonido werd opgericht in 1905 en ging vroeg in 1908 ter ziele. Dat wil niet zeggen dat er in die periode niet door anderen in Culemborg werd gevoetbald. In ieder geval was er geen andere officiële club. Tonido bestond uit spelers afkomstig uit de gegoede burgerij van Culemborg. En er was in die tijd een grote afstand tot de werkende klasse. De jongens en jongemannen uit dit milieu traptten een balletje op andere plaatsen in Culemborg. Zo vertelde een van de oprichters van onze vereniging, Nol de Jong, dat er jongens voetbalden op een weitte vlak bij de Goilberdingerpoort.

Dat is het viaduct waar de Goilberdingerdijk onderdoor loopt en waar de trein overheen rijdt. Het voetballen daar werd echter van hogerhand verboden, nadat enkele kwajongens de voorbij rijdende treinen met stenen hadden bekogeld. Heel het spul verhuisde vervolgens naar een terrein bij Het Voorburg, dat in die tijd 'Het Boschje' werd genoemd en dat begroeid was met bomen en struiken. Op de plaats waar tussen 1907 en 1909 de villa Casablanca werd gebouwd, voetbalden de 'volksjongens' tussen de kastanjabomen in. Wel met een leren bal die voor vier gulden vijftig op de kop was getikt.

De ondergang van Tonido was voor deze jongens de aanleiding om zelf aan een officiële voetbalclub te denken.

Oprichting van Victoria

Op 1 mei 1908 kwam een aantal jongens c.q. jongemannen bijeen in café Stek (later café

Buitenlust genaamd), gelegen op de hoek van de Oostersingel en de Dahliastraat. Daar werd tijdens deze vergadering besloten tot de oprichting van de voetbalclub Victoria.

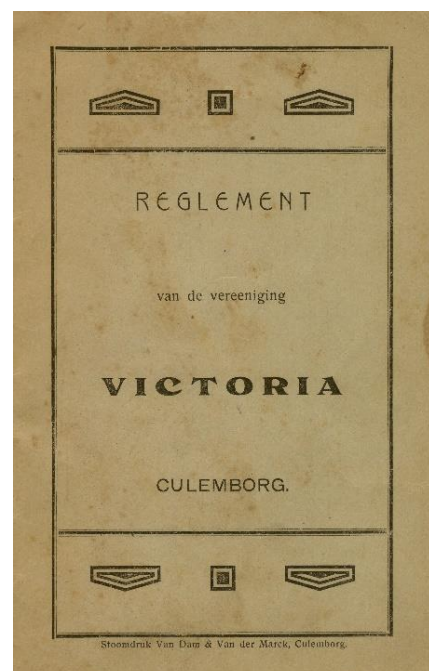

Café Stek of Buitenlust in de jaren vijftig van de vorige eeuw.

De initiatiefnemers van de bijeenkomst vormden het eerste bestuur. Nol de Jong werd benoemd tot voorzitter, Piet Smits tot secretaris en Teunis van Vugt tot penningmeester. Zij waren ook spelers van het elftal dat werd opgericht.

Nol de Jong bleef slechts één jaar voorzitter. Piet Smits verhuisde na één jaar naar Utrecht. Hij zou daar later een van de oprichters van de voetbalvereniging Elinkwijk worden (opgericht 20 juni 1919).

Het bestuur van Victoria handelde voortvarend en stelde snel een reglement op waarin de rechten en plichten van de leden per 31 mei 1908 werden vastgelegd. De voorzitter van de vereniging werd daarin ook 'President' genoemd en de aanvoerder van het elftal 'Captain'.

Je kon niet zo maar lid worden. Er was sprake van 'ballotage'; alleen op voordracht van het bestuur kon men worden benoemd tot lid. De contributie bedroeg 10 cent per week, wekelijks contant te betalen. De clubkleuren waren ook vastgesteld: rood en wit. En verder stonden op diverse nalatigheden van de leden boetes. Het zonder kennisgeving wegblijven van een vergadering leverde een boete op van 10 cent; te laat verschijnen een boete van 5 cent; het vroegtijdig verlaten van een vergadering een boete van 10 cent. Het zonder toestemming van de captain verlaten van het veld leverde ook een boete van 10 cent op. Wie niet meewerkte aan het opstellen en schoon achterlaten van het veld kon eveneens rekenen op een boete van 10 cent. Boetes altijd gelijk afrekenen met de wekelijkse contributie.

Speel- en kleedgelegenheid

Victoria kreeg na enig onderhandelen de beschikking over het door Tonido verlaten terrein aan de overkant van de Lek. Eigenaar van dit terrein was de heer Mason, de toenmalige pontbaas. Om het terrein te bereiken, moest men eerst vanuit de stad over de pont. Dan linksaf, de spoorbrug onderdoor en even verderop lag het veld. Maar eerst dienden de spelers zich om te kleden in een zijkamertje van het café van Leur, dat na de pont juist rechtsaf lag. De afstand tussen de kleedgelegenheid en het veld was ongeveer een half uur lopen!

Met de pont naar de overkant.

Dit schreef men in het jubileumboekje van 1928, twintig jaar na de oprichting:

'De jaren aan de "Overkant" doorgebracht kenmerken zich wel het meest door de buitengewoon groote opofferingen welke men zich had te getroosten, vooraleer men in staat was een wedstrijd te spelen. De oudsten onder ons zullen zich nog herinneren hoe men des Zondagmorgens reeds om 8 uur en vroeger soms, er met de z.g. kalkkruiwagen opuittrok om het terrein in orde te brengen. Uren was men bezig om met behulp van stoffers de kalklijnen te trekken, doelpalen te stellen enz.

Komt daar nu eens om!

Na afloop dezer werkzaamheden werd in den regel nog even een balletje getrapt, om zich fit te maken voor den 's middags te spelen wedstrijd. 's Middags wierp men zich onvervaard in den strijd om de roodwitten kleuren zoo goed mogelijk te verdedigen. Liet het weer zulks toe dan deed de rivier dienst als wasch gelegenheid, terwijl het kleeden eveneens in open lucht geschiedde.'

In 1983 bezocht toenmalig voorzitter Hans Jobse het veld aan de overkant van de Lek. Er was niks meer te vinden van dit speelterrein.

En anders moest het omkleden bij café van Leur plaatsvinden. Maar na de wedstrijd was men nog niet klaar:

‘Na afloop van den wedstrijd was het zaak het speelmateriaal op te bergen, daar dit anders door het op het veld grazende vee werd vernield. Eenmaal dat zulks verzuimd werd bezorgde ons een paar danig verscheurde doelnetten wat vooral in dien tijd een zeer beduidend schadepostje voor de vereeniging was.’

Het veld was lang niet altijd bespeelbaar... *‘uitgezonderd dan natuurlijk de tijden dat het terrein, in verband met de hooge waterstand, niet te bereiken was en nog minder te bespelen was. In die gevallen trok men Zondags naar het Rondeel, waar men een partijtje speelde tegen zich aldaar eveneens met voetballen bezighoudende jongelui, of, wat ook wel een enkele maal gebeurde, krakeelde wie het best daarvoor geschikte gedeelte van het terrein zou bespelen.’*

De doelpalen werden beschikbaar gesteld door de heer A. Beltjes, een van de notabelen uit Culemborg en aanhanger van het voetbalspel.

Eerste wedstrijden

Het wedstrijdprogramma in het eerste jaar bestond vooral uit veel vriendschappelijke wedstrijden. Wanneer er geen wedstrijd was vastgesteld, werd er onderling geoefend.

We hebben een paar wedstrijden aangetroffen in de Culemborgsche Courant uit die tijd. Of dit alle gespeelde wedstrijden waren, is onzeker.

En verder schreef Victoria zich bij de Brabantsche Voetbalbond in voor de competitie.

Op zondag 14 juni 1908 vond er om zes uur in de namiddag een wedstrijd plaats tegen het zogeheten Utrechts Wonderteam van Hercules. Hercules trad zeker niet aan in zijn sterkste opstelling. Het was samengesteld uit een combinatie van spelers uit de elftallen I tot en met IV. Ook het Culemborgs elftal bestond niet louter uit spelers van Victoria.

Dit was de Culemborgse opstelling:

Doel C. Hocke Hoogetboom, *achter* J. Stam en R. Versteegh, *midden* W. Hondsmark, H. Veen en W. Vink, *voor* Kuipers, De Jong, Vugt, A. Schouten en Smits. R. Versteegh en A. Schouten waren afkomstig van het vroegere Tonido.

Scheidsrechter was H. Speijers die in Culemborg op de Markt woonde. Hij leidde vele wedstrijden van Victoria, maar ook andere wedstrijden in de Brabantsche Voetbalbond. Hij schreef vaak een wedstrijdverslag voor de Culemborgsche Courant. Dat was ook het geval bij deze wedstrijd van Victoria.

Hercules was de sterkere ploeg, alhoewel Speijers schreef dat dit Hercules maar een slappe overwinning boekte. Het maakte zijn naam als ‘wonderteam’ niet waar. Desalniettemin won Hercules met 5-2, na bij de rust al met 2-0 te hebben voorgestaan. Het backstel van de Culemborgse ploeg speelde ‘solide’ en keeper Cees Hocke Hoogetboom verrichte talloze reddingen. Smits maakte beide Culemborgse doelpunten. *‘Ongeveer honderd mensen woonden deze gezelligen wedstrijd bij, welke een zeer goede propaganda was voor het voetbalspel hier te Culemborg’*, aldus Speijers.

Op vrijdag 31 juli speelde Victoria tegen een elftal bestaande uit 'kweekelingen' van de rijksnormaalscholen van Haarlem en Nijmegen. Op een rijksnormaalschool werden studenten, kweekelingen genaamd, opgeleid tot onderwijzer. We zouden nu spreken van 'pedagogische academie'. De wedstrijd werd geleid door de heer Speijers, die ook weer een verslag schreef in de Culemborgsche Courant. Victoria won met 6-2. De rust was ingegaan met 3-2. Bij Victoria blonken uit doelman Cees Hocke (hij wist in de tweede helft zijn doel te vrijwaren van doelpunten), Kuipers en Smit, aldus Speijers.

De competitie in

Victoria meldde zich voor de competitie aan bij de Brabantsche Voetbalbond. Deze bond deed zijn officiële mededelingen in het tijdschrift 'De Sportkroniek'. Daarin waren ook van andere provinciale en stedelijke voetbalbonden berichten opgenomen. Maar De Sportkroniek berichtte ook over atletiek, cricket, hockey en tennis.

De Sportkroniek van 29 september 1908 waarin de inschrijving van Victoria voor de Brabantsche Voetbalbond werd vermeld.

De Sportkroniek meldde op 29 september en op 17 november 1908 de volgende leden van Victoria aan: C. Bleijenberg, J. Bronk, M. Driessen, N.de Jong, J. Kampen, C. Kok, H. Kuipers, N. Ligtermoet, J. Moorenbosch (*moet zijn Moerenhout, H.J.*), A. v.d. Oever, J. Stam, P. Smits, M. Ulrich, H. van Veen, W. Vink, T. Vugt en Vermeulen. Secretaris van de toegetreden vereniging Victoria was: A. Smits, Spoorzicht, Triowijk, Culemborg. Het sportterrein lag volgens de Sportkroniek: 'aan de overzijde der Lek'. De rood-witte clubkleuren werden vermeld in De Sportkroniek van 6 oktober 1908.

Men was zo trots speler van een voetbalclub te zijn, dat men zich bij de plaatselijke fotograaf in voetbaltenue liet vereeuwigen. Vermoedelijk is het de middenlinië van het oprichtingselftal, v.l.n.r. A. v.d.Hoeven, Klaas Ligtermoet en Willem Vink.

Victoria werd ingedeeld in de 2e klasse C met maar één tegenstander: naamgenoot Victoria uit De Bosch. In die tijd waren de competities maar zeer gering in omvang, maar twee clubs in één afdeling spande natuurlijk wel de kroon. Vandaar dat voor de 2e klasse C besloten werd om een dubbele competitie te spelen.

De competitie van de twee Victoria's bestond dus uit twee thuis- en twee uitwedstrijden.

Dankzij de digitale ontsluiting van het sporttijdschrift 'De Sportkroniek' in het project 'Delpher' van de Koninklijke Bibliotheek kennen we nu alle uitslagen van de competitiewedstrijden van Victoria Culemborg tegen Victoria 's-Hertogenbosch:

Datum	Wedstrijd	Uitslag	Scheidsrechter
8 november 1908	Victoria Culemborg – Victoria Den Bosch	2-3	Fr. Bergmans
22 november 1908	Victoria Den Bosch – Victoria Culemborg	6-3	P.Rehl
6 december 1908	Victoria Den Bosch – Victoria Culemborg	8-2	Fr. Wertenhoek
20 december 1908	Victoria Culemborg – Victoria Den Bosch	4-2	P.Rehl

Eindstand:

	gesp.	winst	gelijk	verlies	pnt.	doelsaldo
Victoria Den Bosch	4	3	0	1	6	19-11
Victoria Culemborg	4	1	0	3	2	11-19

Van de op 8 november 1908 gespeelde wedstrijd is in de Culemborgsche Courant een kleine impressie te vinden: *'De j.l. Zondag gespeelde wedstrijd tussen "Victoria", 's-Bosch en "Victoria" alhier, werd gewonnen door eerstgenoemde met 3-2. Stand met rust 1-1. Aan onze zijde blonken uit Kuipers, Vugt, Kok en Stam, terwijl bij de Bosschenaren de achterback de beste was.'*

De volgende wedstrijden

Victoria zou in het seizoen 1908/90 nog diverse vriendschappelijke wedstrijden spelen.

Op zondag 13 december 1908 speelde Victoria een thuiswedstrijd tegen Sparta uit Tiel. De wedstrijd stond weer onder leiding van scheidsrechter Speijers. Aanvang van de wedstrijd om half drie. Speijers maakte voor de Culemborgsche Courant, een wedstrijdverslag dat ook in de Tielsche Courant verscheen. De rust ging met de brilstand 0-0 in. Na de rust kwam Sparta op een 0-1 voorsprong door een eigen doelpunt van Victoria. De linksbinnen van Sparta loste een schot dat door een speler van Victoria van richting werd veranderd. Terwijl in de tweede helft de wind opstak en er een hevige stortbui volgde, wist Victoria geen tegentreffer te produceren. Het bleef 0-1 voor Sparta.

Direct na de Kerst van 1908, zondag 27 december, werd de wedstrijd van Victoria tegen een elftal van

oud-spelers van Tonido gespeeld. In het jubileumboekje van Vriendenschaar uit 1928 werd deze wedstrijd aangezien als de eerste wedstrijd van Victoria na de oprichting. Dat dit niet juist is, blijkt uit de wedstrijden, zelfs competitiewedstrijden, die voordien al waren gespeeld. De wedstrijd Victoria-Tonido werd gespeeld op het bekende terrein aan de overkant van de Lek. De wedstrijd begon om half drie en stond weer onder leiding van de heer Speijers. Entree 10 cent. Van deze wedstrijd is geen verslag in de Culemborgsche Courant gevonden. Victoria won het duel met 1-0.

Vrijdag 1 januari 1909, nieuwjaarsdag, speelde Victoria een vriendschappelijke wedstrijd in Zaltbommel tegen Wilhelmina. Victoria won de wedstrijd met 3-4.

Op zondag 21 februari 1909 zou Vriendenschaar uit Tiel op bezoek komen. De wedstrijd zou om half drie worden gespeeld. Opnieuw zou Speijers de wedstrijd leiden. Noch de Culemborgsche Courant, noch de Tielsche krant kwam met een wedstrijdverslag. Het kan best zijn dat wegens onbespeelbaarheid van het terrein van Victoria de wedstrijd geen doorgang heeft gevonden.

Op zondag 7 maart 1909 ging Victoria op bezoek bij Zaltbommel. Victoria kwam van een koude kermis thuis, want er werd met liefst 9-1 verloren.

Het eenjarig bestaan

Vanwege het eenjarig bestaan organiseerde Victoria op zondag 2 mei 1909 een toernooi ofwel een concours, een seriewedstrijd of een medaillewedstrijd, benamingen die in die tijd werden gebruikt. De medaille voor de winnaar zou uit een verguld zilveren medaille en voor de nummer twee uit een bronzen medailles bestaan, aldus de aankondiging in de Culemborgsche Courant. Deelnemende verenigingen: Vriendenschaar en Sparta uit Tiel, DOS uit Utrecht en uiteraard Victoria. De wedstrijden zouden worden geleid door scheidsrechters Migny en Speijers, terwijl de laatste ook de prijzen zou uitreiken. Aanvang van de wedstrijden om 2 uur. De Culemborgsche Harmonie Crescendo onder leiding van Pieter Aafjes zou voor de muzikale omlijsting zorgen. Echter Sparta en DOS kwamen niet opdagen. Er restte niets ander dan direct een finale te spelen tussen Victoria en Vriendenschaar. Die werd door Vriendenschaar met 6-1 gewonnen. Daarmee kwam de Tielse ploeg in het bezit van de verguld zilveren medaille. Er kwamen 500 toeschouwers op de wedstrijd af.

We vonden in de Culemborgsche Courant nog een bericht dat Victoria op 6 juni 1909 een thuiswedstrijd zou spelen tegen Hercules. Vanwege het warme weer zou de wedstrijd om vijf uur in de namiddag worden gespeeld. Scheidsrechter Speijers zou de wedstrijd leiden. We hebben echter geen uitslag of verslag van de wedstrijd gevonden.

De teleurstellende gang van zaken bij het toernooi op 2 mei is voor Victoria mogelijk de aanleiding geweest om een nieuw 'voetbal-concours' uit te schrijven. Dat vond op zondag 13 juni 1909 plaats. Deelnemers waren ZBVV uit Zaltbommel, Hollandia uit Den Bosch, Victoria Culemborg en Victoria Den Bosch. Volgens Nol de Jong manipuleerde 'onze' Victoria de loting, zodat tegen de zwakste tegenstander, naamgenoot uit Den Bosch, kon worden gespeeld.

De eerste wedstrijd met een speelduur van één uur werd om drie uur gespeeld tussen ZBVV en Hollandia, onder leiding van scheidsrechter Cees Hocke Hoogenboom. ZBVV won het treffen met 2-0. Een uur later won Victoria Culemborg eveneens met 2-0 van Victoria Den Bosch. Deze wedstrijd werd geleid door de heer Speijers.

De finale tussen ZBVV en Victoria Culemborg, eveneens onder leiding van Speijers, werd met 1-0 door ZBVV gewonnen. Bij de rust was het nog 0-0. De ploeg uit Zaltbommel won daarmee de uitgelopen verguld-zilveren medaille en Victoria de bronzen medaille. Speijers maakte ook een wedstrijdverslag voor de Culemborgsche Courant. De slotalinea's van het verslag luiden als volgt: *'Na afloop werden de prijzen met een toepasselijk woord uitgereikt door den heer Migny, terwijl de Bommelaars als bewijs van sympathie den Culemborgers een zilveren herinneringsmedaille aanboden. Voorts een woord van lof voor den heer P.Aafjes welke met zijn muziekkorps er de stemming wist in te houden. Deze dag was een goede propagandadag voor de Culemborgsche voetballers, doch ik betreur het ten zeerste, dat de voetballers uit den Bosch en Zaltbommel aan hunne vreugde zulke onbetaamde uitingen gaven, welke gevaarlijk zijn voor de openbare veiligheid en tevens een slecht daglicht werpen op de voetbalsport en ik hoop dat dergelijke ongepaste en ongewenschte onregelmatigheden niet meer voor zullen komen bij dergelijke feestelijkheden.'*

Een tweede elftal

In het jubileumboekje van Vriendenschaar uit 1928 staat dat voor de reserve-elftallen de samensteller onvolledige gegevens te dienste stonden. Hij was er vrij zeker van dat in 1913 voor het eerst een tweede elftal van Victoria werd opgericht. Echter vonden we in de Culemborgsche Courant een bericht dat op 20 mei 1909, Hemelvaartsdag, een tweede elftal van Victoria zou gaan spelen tegen een gecombineerd elftal van Wilhelmina uit Zaltbommel. Aanvang van de wedstrijd om half drie. Gespeeld zou worden op het terrein aan de overkant van de Lek. Een uitslag van de wedstrijd is niet bekend. Victoria had dus al een tweede elftal in 1909!

Tot slot

Na afloop van het eerste voetbalseizoen besloot Victoria de Brabantsche Voetbalbond te verlaten en zich voor de competitie te gaan inschrijven bij de Utrechtsche Provinciale Voetbalbond. Drie jaar later zou Victoria weer terugkeren naar de Brabantsche Bond.

Hans Jobse

